

מסורת הש"ס

(א) [ערוינין מ' וט' ינ'ן]
(ב) [נכרית כה. וט' ינ'ן]
(ג) [נכרית כה. וט' ינ'ן]
(ד) [נכרית כה. וט' ינ'ן]
(ה) [נכרית כה. וט' ינ'ן]
(ו) [נכרית כה. וט' ינ'ן]
(ז) [נכרית כה. וט' ינ'ן]
(ח) [נכרית כה. וט' ינ'ן]
(ט) [נכרית כה. וט' ינ'ן]
(י) [נכרית כה. וט' ינ'ן]

תורה אור השלם

1. לא תקלל חרש לפניך
עור לא תתן מכשול
ויראת מפלאתך אני יי'
ויקרא יי' יי'

גליון הש"ס

גמ' איכסוף. גיטין עו
ע"ב צ"מ ז' ע"ב: שם
לא היו דברים מעולם.
ערוינין מ' ע"ב ועיין
מוספות יצמנו לה ע"ב
ד"ה דכ"ט נדה כד ע"ב
מוס' ד"ה אר"פ. צ"ב קנד
ע"ב מו"ה ברכ. כבודות ד
ע"ב מו"ה אלף:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלף וכו'
בשופות לנכרית ויטלו:
(ב) ד"ה און וכו'
למחשבות שם עובדי
דברים ועיין: (ג) וכו'
ד"ה חלף וכו' נמי ביכול
ליות אסור:

מוסף רש"י

אלא מהא ליכא
למשמע מינה. דודאי
מתני' לא כולה דוקא. אלף
חלף מנייה דוקא. וא
ריקא או סיפא. ומתא ארין
הוא ולא ידעין כי
מנייה דוקא דנמנר מניה
(שבת קכ"א).

חרר ע"ל לפני אירייה
שחשודין על הרביעה.
ויכא משום לפי ענין
תמן מכשול דמי נמי נאטו
על הכניעה כו' (לעיל ד:).

רבינו חננאל

הנהו מוריקא דעובד
כוכבים מלקט ונקט
שבחא וישראל נקט
בחד בשבתא אתו לקמיה
דרבא שרא להו ואותביה
רבינא ישראל ועובד
כוכבים שקיבול שיה
בשופות לא יאמר ישראל
לעובד כוכבים טול חלקך
אתה בשבת ואני חלקי
בחול ואם התנו מעיקרא
על מנת שיום השבת
לעובד כוכבים ויום אחד
בשבת לישראל שרי ואם
באו לחשבון פ"י שיאמר
אחד לחבירו לקחת אתה
בשבת כן וכן כספיה ואני
לא לקחתי בחול אלא
פחות מרוב יו' (א) וכן אלא
העובד כוכבים
לישראל כענין הזה אסור
ואינו מותר אלא אם התנו
מעיקרא מה שידרן
בשבת הרי הוא לעובד
כוכבים בין רב בין מעט
וכן בחול לישראל.
איכסוף רבא לסוף איגלא
מילתא דהתנו מעיקרא הו
ושפיר שרא להו רבא. רב
גביה מבי כחיל עובד
שוליא דערלה הו עובד

אריסותא לר"ש בן אלעזר לים ליה. והאי דנקט כותי דמשמע הא
עובד כוכבים שרי לאו טעמא משום אריסותא אלא משום דאמרינן
ליה לא תעשה זה מלאכה בשבת ונ"מ: אי הכי דכותי יעשה
זה מלאכה בחולו של מועד: מאי איריא. דקמני גבי כותי מפני
שנקראת על שמו: **סופוק** ליה. דבאל
חשד נמי איכא משום לפני עור
וכותי גר הוא ומצווה על המצות
בישראל ולא דמי לעובד כוכבים
העושה מלאכה בשבת שהעובדי
כוכבים לא הוזהרו עליה: **מוריקאי**.
זורעי גנות כרכום: **נקיט** בשבתא.
לחרוש לזרוע ולקצור: **שקיבולו**
שדה. באריסותא מנעיה צ"ב ומשקיבולו
הטולה על שניהם לעסוק בה ביחד:
לא יאמר ישראל טול אהם חלקך
שבתא. לפי שנעשה שלוחו על חלי
היום המוטל עליו: **ואם הפנו**
מסחילה. קודם שהוטלה עליו:
מוסר. דהא לא קיבל עליה ישראל
עבודה שבת ואין העובד כוכבים
שלוחו: **ואם נאלץ** להשנות. לאו
אהתנו מתחלה קלא אלא מילתא
בזמנא נפשה היא כלומר אם קיבלו
סתם ועשו סתם ועייל העובד כוכבים
בשבת ישראל בחול ולא זוהיה ישראל
ובאו להשנות לאחר זמן לומר כמה
ימי שבת נטלת אמה ואני אטול
כנגדן ימי החול: **אסור**. דשכר שבת
הוא נוטל דגלי דעתו לעובד כוכבים
שלוחו היה: **רב גביהם** מני כחיל
אמר. לאו הכי הוה עובדא: אלא
ספילי דערלה הוה. ישראל ועובד
כוכבים קיבלו שדה בשותפות
(א) ונטועה ויטלו החלי בין שניהם
ונתעסק עובד כוכבים כל כרכו שני
ערלה ואכלן ישראל קבל ג' שנים
אחרות כנגדן ואכלן: **שרא להו**.
דהיתר גמור הוה דהא אע"ג
דקיבולו יחד לכתחילה ואמר לו
ישראל היה אמה עובד ג' שנים
הללו ואני ג' אחריהם אין כאן
איסור שליחות דהא ישראל נמי

שרי לעובדה ואי משום אכילה שישאל אכול כנגדן ונמלא נהנה
מפירות ערלה שמכרן אין זה נהנה שכן המשפט שנה
שזה עובד הוה ארול: **והא אומריה רבינא**. וא"כ מאי מיוצא
גבי שבת איסור שליחות במלאכה מה שאין כן בערלה: **לפיועא**
סייעיה. מדקמני התנו לכתחילה מותר אלמא כי ליכא איסור
שליחות במלאכה שרי ואע"ג דמטיא הנאה לישראל וה"ה לערלה:
סתמא מאי. שקיבלו סתם ועשו סתם עובד כוכבים בשבת
וישראל בחד בשבת ולא אמר ישראל מעולם טול אמה את השבת
ואני בחול מהו לחלוק סתם בשוה ולא זיכיר ישראל את השבת:
אם נאלץ להשנות. הזכיר לו ישראל של שבת באותה חלוקה וגלי
דעתיה דשלוחיה הוא: **הא סתמא**. דאף בשבת חלוקה סתם מותר:
הדרן ע"ל לפני אירייה

אין מעמידין בהמה בפונדקאות. שעושין להמאכסן (א) עובדי דרכים
שם ומעלים שכר לצעלים: **שחשודין על הרביעה**. וזני
נח נאכסרו בה [אנדרין נח]. דכתיב (נבאלים ג) והיו לצמר אחד ילאו
בהמה חיה ועוף ויש כאן לפני עור לא תתן מכשול [ויקרא יט: גמ']
רובע

לומר טול אמה חלקך כו' אלא אם כן התנו מתחלה קודם שלקחוהו
לקבל המזבז מן העובד כוכבים ולחזור ולהלות ולהתנות מתחלה מיהו
צרכות העובד כוכבים ושכר התנור הוא לישראל מרצית שהעובד כוכבים נותן לו ואין הישראל קונה חלק בתנור דדוקא נקט לקחו.
העמק מלשון רבינו יהודה: **ר"ש** אם התנו מתחלה מותר הא סתמא אסור. וא"ת לידוק מרישא וי"ל דליכא למימר דה"ה סתמא
אלא משום דבעי למימני סיפא ואם התנו מתחלה מותר אף על פי שהתנה לו כן בפירוש: **ואם** באו לחשבון אסור הא סתמא שרי.
וא"ת לימא דה"ק אם נאלץ להשנות אסור אפי' התנו מתחלה וי"ל דס"ל דודאי אם התנו מתחלה מותר בכל ענין:

הדרן ע"ל לפני אירייה

אין מעמידין בהמה בפונדקאות ש"ל עובדי כוכבים. ותניא בגמ' אין מוסרין בהמה לרועה שלהם ויש ליתן טעם על מה אנו מוסרין
לייחד בהמותינו עמהם ואף אנו מוסרין בהמותינו לרועה שלהם ואין לומר כדאמר רב לעיל בפ"ק (דף ד:): מקום שהתירו
למכור התירו ליחד דהא לא קם האי מילתא דאף רב הדר ביה אלא אומר ר"ת דסמכין אהא דמשני ר' פדת בגמ' (דף כג.) דמוקי מתני'
כר"א דחייש לרביעה וברייתא דלוקחין מהן בהמה לקרבן דלא חיישי לרביעה כרבנן ואנן קיימין כרבנן ואע"ג דרבינא שיהי סוף
הוראה פליג עליה ושני שנויא אחרינא מ"מ נראה דדרי' ר' פדת עיקר חלף מהדהקדים דברי רבינא לדבריו דהא רבי פדת קודם
לרבינא ימים רבים שהיה בנו של ר"א כדאמרינן בפ"ק דברכות (דף יא:) וכן אורי לי' ר"א לר' פדת בריה וגם היה חברו של ר' זירא
כדאמר בפ"ק דנדה (דף ה.) א"ר זירא לר' פדת חזי דמינך ומאכזר קשריתו קטפא לעלמא ואותו ר"א אצוי הי' תלמידו של ר' יוחנן
ועוד דבשל סופרים קי"ל דהלך אחר המיקל ואע"ג דסתם מתני' דאין מעמידין מתוקמא כר"א מ"מ לית הלכתא כוותיה כיון שיש מחלוקת
במסכת פרה (פ"ב מ"ה) ובתרי מסכתא לכ"ע אין סדר:

לפני אירייה פרק ראשון עבודה זרה כב.

אין הכי תיפוק ד"ה משום לפני עור. הקשה הר"י אמאי קאמר
א"ה דאמלתי דר"ש בן אלעזר גופיה היה יכול להקשות
תיפוק ליה משום לפני עור ופי' הר"ר אלתן בשלמא אי אמרת
דכותי נקט לרצותא וה"ה עובד כוכבים נחא דנקט טעמא דנקראת
על שמו דשייך בתרומיהו אלא אי
אמרת דנקט כותי דוקא א"כ תיפוק
ליה משום לפני עור:

תיפוק ד"ה משום לפני עור.
אליבא דרשב"א פריך
דאית ליה כותים גרי אמת הן
בפ"ק דחולין (דף ו.) גבי הה"ל
דר"ש דשעריה לר"מ למזבז חמרא
מצי כותאי ומכאן יש להציא ראייה
למה שפירש ר"ת דשייך למימר לפני
עור אף צמדי דלית ביה איסורא
אלא דרבנן דהא מלאכה דמ"ה
אינה אסורה אלא מדרבנן כדפירש
ר"ת (א) (במ"ק דף ג:) וראיה נמי
מדלעיל (דף טו:) דאסור למכור
לישראל החשוד למכור לעובד
כוכבים אע"ג דליכא איסורא אלא
דרבנן אלז הר"ר אלתן הקשה
לפרי"ט שפירש דמלאכה דמ"ה
אינה אסורה מן המורה מדאמר בפ'
מי שהפך (מ"ק דף יא:) פתח באצל
וקיים בחול המועד לא מיבעיא
קאמר לא מיבעיא ימי אצלו דאסור
דרבנן אלא אפילו ח"ה דאסור
לאורייתא כו' ומפרי"ט דקרי ליה
לאורייתא כו' שיש לה אסמכתא
מן המורה בפ"ק דחגיגה (דף יח.)
לאפוקי אצל שאין לו אסמכתא אלא
מדברי קבלה דכתיב והפכתי חגים
לאצל אי"ז ח"ה יש לו עיקר מן
המורה דאיכא למיגזר אטו י"ט:

חדא משום לפני עור. נראה
דמה"ל טעמא נמי (א) להיות
אסור כשקבל שדה בשותפות:
לא יאמר לו ישראל לעובד כוכבים
כו'. מעשה כך היה צימי רבינו
חס שגבה ישראל אחד בחובו תנור
אחד מעובד כוכבים והיה לו לאופה

המסיק התנור חלקו בתנור והיה לו ליהודי ליטול כך וכך ימים
בחלקו ולאופה כמו כן כך וכך ולא התנו מתחלה זה לזה טול אמה
חלקך בשבת ואני חלקי בחול והיה ר"י ר"ל דמותר דלא דמי לשדה
דהכא דגבי שדה חלק ישראל משצית אף בחול בשבת לעובד
כוכבים טורח זו בשבת אצל בתנור אינו משצית כלל במה שהעובד
כוכבים עושה זו בשבת חוה בחול ואף בלא התנו מתחלה ולא הודה
ר"ת לזה ונראה לו דאין לחלק בין תנור לשדה דאע"פ שאינו משצית
במלאכה בשבת מ"מ הוי כאילו מעמיד פועל בידים ונראה להר"ר
אלחנן דבתנור אפי' התנו מתחלה לא יועיל כיון שכל התנור של
ישראל הוא וה"ל כמשכיר תנורו בשבת ואומר לעובד כוכבים
טול שכר תנורי בשבת כשמתקינו לי בחול ולא דמי לישראל עובד
כוכבים שלקחו שדה בשותפות שיש לעובד כוכבים חלק בגוף
הקרקע וגם ר"י חזר בו והציא ראייה לדברי ר"ת דאין חילוק בין
תנור לשדה דהא מרחץ כתנור דמי ובתוספתא דמסכת דמאי [פ"א]
מליא ישראל ועובד כוכבים שלקחו שדה ומרחץ בשותפות לא יאמר
לו ישראל לעובד כוכבים כו' קצרו של דבר בין כרם בין שדה בין
מרחץ או תנור אם לקחו ישראל ועובד כוכבים בשותפות אסור

לומר טול אמה חלקך כו' אלא אם כן התנו מתחלה קודם שלקחוהו
לקבל המזבז מן העובד כוכבים ולחזור ולהלות ולהתנות מתחלה מיהו
צרכות העובד כוכבים ושכר התנור הוא לישראל מרצית שהעובד כוכבים נותן לו ואין הישראל קונה חלק בתנור דדוקא נקט לקחו.
העמק מלשון רבינו יהודה: **ר"ש** אם התנו מתחלה מותר הא סתמא אסור. וא"ת לידוק מרישא וי"ל דליכא למימר דה"ה סתמא
אלא משום דבעי למימני סיפא ואם התנו מתחלה מותר אף על פי שהתנה לו כן בפירוש: **ואם** באו לחשבון אסור הא סתמא שרי.
וא"ת לימא דה"ק אם נאלץ להשנות אסור אפי' התנו מתחלה וי"ל דס"ל דודאי אם התנו מתחלה מותר בכל ענין:

אין מעמידין בהמה בפונדקאות ש"ל עובדי כוכבים. ותניא בגמ' אין מוסרין בהמה לרועה שלהם ויש ליתן טעם על מה אנו מוסרין
לייחד בהמותינו עמהם ואף אנו מוסרין בהמותינו לרועה שלהם ואין לומר כדאמר רב לעיל בפ"ק (דף ד:): מקום שהתירו
למכור התירו ליחד דהא לא קם האי מילתא דאף רב הדר ביה אלא אומר ר"ת דסמכין אהא דמשני ר' פדת בגמ' (דף כג.) דמוקי מתני'
כר"א דחייש לרביעה וברייתא דלוקחין מהן בהמה לקרבן דלא חיישי לרביעה כרבנן ואנן קיימין כרבנן ואע"ג דרבינא שיהי סוף
הוראה פליג עליה ושני שנויא אחרינא מ"מ נראה דדרי' ר' פדת עיקר חלף מהדהקדים דברי רבינא לדבריו דהא רבי פדת קודם
לרבינא ימים רבים שהיה בנו של ר"א כדאמרינן בפ"ק דברכות (דף יא:) וכן אורי לי' ר"א לר' פדת בריה וגם היה חברו של ר' זירא
כדאמר בפ"ק דנדה (דף ה.) א"ר זירא לר' פדת חזי דמינך ומאכזר קשריתו קטפא לעלמא ואותו ר"א אצוי הי' תלמידו של ר' יוחנן
ועוד דבשל סופרים קי"ל דהלך אחר המיקל ואע"ג דסתם מתני' דאין מעמידין מתוקמא כר"א מ"מ לית הלכתא כוותיה כיון שיש מחלוקת
במסכת פרה (פ"ב מ"ה) ובתרי מסכתא לכ"ע אין סדר:

אין מעמידין בהמה בפונדקאות ש"ל עובדי כוכבים. ותניא בגמ' אין מוסרין בהמה לרועה שלהם ויש ליתן טעם על מה אנו מוסרין
לייחד בהמותינו עמהם ואף אנו מוסרין בהמותינו לרועה שלהם ואין לומר כדאמר רב לעיל בפ"ק (דף ד:): מקום שהתירו
למכור התירו ליחד דהא לא קם האי מילתא דאף רב הדר ביה אלא אומר ר"ת דסמכין אהא דמשני ר' פדת בגמ' (דף כג.) דמוקי מתני'
כר"א דחייש לרביעה וברייתא דלוקחין מהן בהמה לקרבן דלא חיישי לרביעה כרבנן ואנן קיימין כרבנן ואע"ג דרבינא שיהי סוף
הוראה פליג עליה ושני שנויא אחרינא מ"מ נראה דדרי' ר' פדת עיקר חלף מהדהקדים דברי רבינא לדבריו דהא רבי פדת קודם
לרבינא ימים רבים שהיה בנו של ר"א כדאמרינן בפ"ק דברכות (דף יא:) וכן אורי לי' ר"א לר' פדת בריה וגם היה חברו של ר' זירא
כדאמר בפ"ק דנדה (דף ה.) א"ר זירא לר' פדת חזי דמינך ומאכזר קשריתו קטפא לעלמא ואותו ר"א אצוי הי' תלמידו של ר' יוחנן
ועוד דבשל סופרים קי"ל דהלך אחר המיקל ואע"ג דסתם מתני' דאין מעמידין מתוקמא כר"א מ"מ לית הלכתא כוותיה כיון שיש מחלוקת
במסכת פרה (פ"ב מ"ה) ובתרי מסכתא לכ"ע אין סדר:

אין מעמידין בהמה בפונדקאות ש"ל עובדי כוכבים. ותניא בגמ' אין מוסרין בהמה לרועה שלהם ויש ליתן טעם על מה אנו מוסרין
לייחד בהמותינו עמהם ואף אנו מוסרין בהמותינו לרועה שלהם ואין לומר כדאמר רב לעיל בפ"ק (דף ד:): מקום שהתירו
למכור התירו ליחד דהא לא קם האי מילתא דאף רב הדר ביה אלא אומר ר"ת דסמכין אהא דמשני ר' פדת בגמ' (דף כג.) דמוקי מתני'
כר"א דחייש לרביעה וברייתא דלוקחין מהן בהמה לקרבן דלא חיישי לרביעה כרבנן ואנן קיימין כרבנן ואע"ג דרבינא שיהי סוף
הוראה פליג עליה ושני שנויא אחרינא מ"מ נראה דדרי' ר' פדת עיקר חלף מהדהקדים דברי רבינא לדבריו דהא רבי פדת קודם
לרבינא ימים רבים שהיה בנו של ר"א כדאמרינן בפ"ק דברכות (דף יא:) וכן אורי לי' ר"א לר' פדת בריה וגם היה חברו של ר' זירא
כדאמר בפ"ק דנדה (דף ה.) א"ר זירא לר' פדת חזי דמינך ומאכזר קשריתו קטפא לעלמא ואותו ר"א אצוי הי' תלמידו של ר' יוחנן
ועוד דבשל סופרים קי"ל דהלך אחר המיקל ואע"ג דסתם מתני' דאין מעמידין מתוקמא כר"א מ"מ לית הלכתא כוותיה כיון שיש מחלוקת
במסכת פרה (פ"ב מ"ה) ובתרי מסכתא לכ"ע אין סדר:

הדרן ע"ל לפני אירייה

אין מעמידין בהמה בפונדקאות ש"ל עובדי כוכבים. ותניא בגמ' אין מוסרין בהמה לרועה שלהם ויש ליתן טעם על מה אנו מוסרין
לייחד בהמותינו עמהם ואף אנו מוסרין בהמותינו לרועה שלהם ואין לומר כדאמר רב לעיל בפ"ק (דף ד:): מקום שהתירו
למכור התירו ליחד דהא לא קם האי מילתא דאף רב הדר ביה אלא אומר ר"ת דסמכין אהא דמשני ר' פדת בגמ' (דף כג.) דמוקי מתני'
כר"א דחייש לרביעה וברייתא דלוקחין מהן בהמה לקרבן דלא חיישי לרביעה כרבנן ואנן קיימין כרבנן ואע"ג דרבינא שיהי סוף
הוראה פליג עליה ושני שנויא אחרינא מ"מ נראה דדרי' ר' פדת עיקר חלף מהדהקדים דברי רבינא לדבריו דהא רבי פדת קודם
לרבינא ימים רבים שהיה בנו של ר"א כדאמרינן בפ"ק דברכות (דף יא:) וכן אורי לי' ר"א לר' פדת בריה וגם היה חברו של ר' זירא
כדאמר בפ"ק דנדה (דף ה.) א"ר זירא לר' פדת חזי דמינך ומאכזר קשריתו קטפא לעלמא ואותו ר"א אצוי הי' תלמידו של ר' יוחנן
ועוד דבשל סופרים קי"ל דהלך אחר המיקל ואע"ג דסתם מתני' דאין מעמידין מתוקמא כר"א מ"מ לית הלכתא כוותיה כיון שיש מחלוקת
במסכת פרה (פ"ב מ"ה) ובתרי מסכתא לכ"ע אין סדר:

ורמניה

עין משפט
נר מצוה

ק"ב א מ"י פ"ו מהל'
שבת הל"ז ח סמג
עשין קט טו"ש"ע א"ח ס'
רמב"ם ספ"ק א:
ק"ב ב מ"י פ"י מהל'
מאכלות אסורות
הלכה י' ועיין בהשגות
ובכ"מ טו"ש"ע י"ד ס' רלז
ספ"ק יג:
ק"ב ג מ"י פ"ו מהל'
שבת הלכה ח סמג
עשין קט טו"ש"ע א"ח ס'
רמב"ם ספ"ק ב:
א ד מ"י פ"ב מהל'
איסורי ביאה הל' ה
סמג לאון קטו טו"ש"ע י"ד
ס' קנ ספ"ק א:
ב ה מ"י שם הלכה ד
סמג שם טו"ש"ע שם
ספ"ק ד טו"ש"ע א"ח ס' ס'
כב ספ"ק ג:
ג ו מ"י פ"ב מהל' רמב'
הל' ז סמג עשין מט
טו"ש"ע י"ד ס' קנ ספ"ק
ב:

רבינו חננאל (המשך)

כוכבים אכל שני ערלה
וישראל אכל שני דהיתרא
כו'. איבעיא להו אם התנו
מעיקרא מותר סתמא מאי
ולא איפשטא ועבדי' ביה
לחומרא דאיסורא
דאורייתא היא: (ג) וירושל'
הא במקום שהנהו למכור
מוכרין להן אפי' בית דירה
ומשכירין להן אפילו בית
דירה ר' בון בשם רבנן
דתמן זאת אומרת שיה
התנוה על אם הדרך אסור
להשכירה לעובד כוכבים
מפני שנקראת על שמו
ועובד כוכבים עושה בה
מלאכה בשבתות ור"ט:
בתוספתא שאלו לר'
יהושע מהו שיהיה אדם
את בנו חבמת ויזכיר אמו
להן צאו וראו איזו שעה
אינה לא כן היום ולא כן
החילה שהיום והחילה
חייב בהיוון תורה שנה
והיונת בו יומם ולילה.
תוספתא לא יטייל ישראל
עם שיירא בתרפות אפי'
לצאת אפי' מקדים ואפי'
מחשיר ואפי' מתיירא
מפני ליטטים מפני רוח
רעה חיה רעה שנה' לא
תלכו אחרי אלהים אחרים
(ו' אלעזר (בר) [בנו שר']
ויס' הגלילי אומר אם
ראית רשע יוצא לדרך
התרחק ממנו ג' ימים כי
אמאי כחלה יוצאין עמו
שנה' עליו רשע
ורשן יעמד על ימיו וכן
אם ראתי צדיק יוצא לדרך
צא עמו כי מלאכי שלום
עמו שנה' כי מלאכי צוה
לך לשמור בכל דרכיך:
הדרן ע"ל לפני

אירייה:
אין מעמידין בהמה
בפונדקאות ש"ל עובדי
כוכבים מפני שהן חשודין
על הרביעה. איני והתנן